

Tavla 67 | De sociala realiteterna av den tyska "folksgemenskapen"

Nationalsocialisterna försökte forma en "folksgemenskap" enligt sina idéer. För en realistisk bedömning av den sociala utvecklingen är det nödvändigt att exakt skilja mellan det symboliska och det verkliga planet; konkret: till exempel, mellan propaganda och den sociala verkligheten. Generellt uppstår frågan om förhållandet mellan vardagspraktik och den "vackra fasaden" (Peter Reichel). I detta sammanhang öppnar sig olika perspektiv och frågor, varav några kommer att ställas här. Minskningen eller elimineringen av arbetslöshet var en central punkt i det nationalsocialistiska programmet. Fungerade "Miraklet i arbetskampen" eller eliminerades arbetslösheten främst genom arbetsplatser inom rustningsindustrin? Hur utvecklades arbetsvillkoren? Ledde den påstådda "rätten till arbete" till former av tvångsarbete? Driftsvillkoren har en särskild påverkan i detta sammanhang. Omstruktureringen av arbetslivet - arbetsgivare blev "Betriebsführer", anställda blev "följande" - enligt den nationalsocialistiska synen tjänade syftet att "övertvinna klasskampen". Reflekterades propagandauttryck som "arbetets adel" eller "arbetarens värdighet" i det verkliga vardagslivet? Likaså är centrala frågor de som syftar till konkreta arbetsvillkor, såsom utvecklingen av löner, arbetsintensitet, arbetstider eller möjligheter till arbetsnedläggelse och strejker efter nedmonteringen av fackföreningarna. Försörjningen med varor och levnadssituationen formade individuella realiteter på ett mycket specifikt sätt. Hur utvecklades matförsörjning och konsumtion i det tredje riket? Hur levde "folkkamraten", vad betydde mängd och kvalitet på bostadsutrymmet? Man får inte glömma att den tyska "folksgemenskapen" i grunden definierade sig genom uteslutningen av vissa grupper: På vilket sätt exkluderades, förföljdes och mördades rasligt, socialt, politiskt eller stigmatiserade medborgare?

1. Terror mot de som tänker annorlunda. Internering av socialdemokrater i koncentrationslägret Sachsenhausen, augusti 1933. (från vänster till höger) Ernst Heilmann, Friedrich Ebert jr., Alfred Braun, Heinrich Giesecke, Hans Flesch, Kurt Magnus Tyska historiska museet

Tavla 68 | Arbetslöshet och arbetsförsörjning

Avskaffandet av arbetslöshet betraktas idag som en positiv bedrift inom den nationalsocialistiska regimen. Under valen på 1920-talet och tidiga 1930-talet drog NSDAP nytta av det uttalade målet att de skulle avskaffa arbetslösheten. Den framgångsrika genomförandet av detta var av avgörande betydelse för stabiliseringen av regimen under de kommande åren. Den nuvarande ekonomiska situationen var till stor fördel: fasen av ekonomisk tillväxt och förbättring efter den stora depressionen hade redan börjat. Regimen skulle fortsätta med den redan existerande arbetsförsörjningen fram till 1933. Under samma år skulle regimen använda en investering på miljarder för att säkerställa statlig intervention. Utvecklingsplanen från 1933 tjänade till att upprätthålla förvaltningsbyggnader och bostäder. Dessutom ökade investeringarna för utbyggnaden av infrastruktur, bostadsutveckling och jordbruk. Särskilda program för Statsjärnvägen, Postverket och Autobahn stödde dessa ansträngningar. Ytligt sett var dessa projekt avsedda att tjäna den civila befolkningen, men i verkligheten stödde de rustningen. Påverkan på arbetsmarknaden kom från skattelättnader för företag och utbetalningen av äktenskapslån som var avsedda att hålla kvinnor borta från arbetsmarknaden. Dessa program skulle finansieras genom ökad nationalstatsskuld. Knep skulle också användas för att manipulera statistiken om arbetslöshetsnivån: oregelbunden anställning, jordbruksassistenter, deltagare i "Arbetspliktsläger" eller kommunala offentliga stödåtgärder skulle inte kategoriseras som arbetslösa. Nedmonteringen av fackföreningar underlättade statens beskattning av arbetsmarknaden. Löne- och arbetsvillkor skulle dikteras av "Arbetsförvaltare". I slutet av januari 1933 var 6 miljoner människor officiellt registrerade som arbetslösa. Av denna grupp skulle endast en sjättedel av de registrerade få arbetslöshetsförsäkring. Antalet arbetslösa människor år 1933 skulle ligga på 4,8 miljoner och detta antal skulle sjunka till under 1 miljon. Redan år 1935 fanns det brist på kvalificerade arbetare och från och med 1937 brist på arbetare i allmänhet. Kostnaderna för arbetsförsörjningsprogram skulle från 1933 till 1939 uppgå till 6 miljarder riksmark. Rustningsutgifterna skulle jämfört med detta stiga till 60 miljarder riksmark. Arbetsprogrammet var nära kopplat till militärens rustning, vilket skulle leda till ett krig med katastrofala följder.

Arbeitslos
1.1
Die Arbeitslosen in Leipzig sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch. Die Arbeitslosen sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch. Die Arbeitslosen sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch.

z1
Hot mot arbetare Rapport från SPD från augusti/september 1934. Den sorts sorgliga situation som vi befinner oss i kan betonas av ett nyhetsbrev från stödcentret från staden... (staden kan inte nämnas av säkerhetsskäl). Det står: "Inklusive det månatliga stödet på 16 riksmark för hyra och ytterligare 7 riksmark i kontanter ges du möjlighet att arbeta 6 dagar i veckan, under vilka du kan tjäna ytterligare 5 riksmark. Du

Aufwertung im Wert gegen die Arbeitslosigkeit
Die Arbeitslosen sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch. Die Arbeitslosen sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch.

z3
Arbeitsbeschaffungs-Lotterie der NSDAP. Die Arbeitslosen sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch. Die Arbeitslosen sind in einer sehr bedauerlichen Lage. Die Arbeitslosigkeit ist in Leipzig sehr hoch.

1. Arbetslösa arbetare i Leipzig, februari 1933.
Bildarkiv Preussiska kulturarvsstiftelsen

2. Propaganda för jordbruksarbete
Arbeitertum, 1933

3. Kampen mot arbetslöshet kallades "Striden för arbetet". Reinhold Scharnke, Tyska arbete, 1934.
Federalarkivet Berlin

4. Ekonomisk översikt över DAF: s ergonomiska institut, januari 1937.
Federalarkivet Berlin

5..NSDAP Arbetsförsörjningslotteri, 24 april 1934.
Regionarkivet Berlin

6..Nedskärning av arbetslöshet
Norbert Frei, Führerens stat, 1987

z1 Hot mot arbetare Rapport från SPD från augusti/september 1934. Den sorts sorgliga situation som vi befinner oss i kan betonas av ett nyhetsbrev från stödcentret från staden... (staden kan inte nämnas av säkerhetsskäl). Det står: "Inklusive det månatliga stödet på 16 riksmark för hyra och ytterligare 7 riksmark i kontanter ges du möjlighet att arbeta 6 dagar i veckan, under vilka du kan tjäna ytterligare 5 riksmark. Du

kommer att få en varm måltid varje dag och en kupong för en liten snack. De grundläggande behoven för överlevnad är därför täckta. Om du anser att detta är otillräckligt kan vi erbjuda dig boende på en arbetsanstalt." Tyskland Rapporter, Tyska socialdemokratiska partiet (SoPaDe) 1934-1940, 1980

z2 Rustning som ett medel mot massarbetslöshet Rapport från SPD, från april/maj 1934. Rapporterna bekräftar det faktum att minskningen av arbetslösheten, som i sig inte kritiseras, inte beror på en ökning av produktivt arbete utan på följande faktorer:

1. Tilldelning av rustningskontrakt
2. Utökning av korttidsarbete genom påtryckningar på entreprenören. Uppsägning av arbetare är förbjuden och anställning av nya arbetare utan nödvändighet uppmuntras.
3. Lönesänkning
4. Akuta tjänster som är avsedda att uppfylla en ganska misstänkt ekonomisk "ändamål" som att odla mossmark, gräva upp landsbygdsdiken, etc.
5. Utvidgning av arbetsplikten.
6. Användning av arbetslösa ungdomar som assistentbönder och hjälpare.
7. Oavbruten filtrering av mottagare av förmåner

Tyskland Rapporter, Tyska socialdemokratiska partiet (SoPaDe) 1934-1940, 1980.

z3 Hårda förhållanden för akutanställda Rapport om situationen i Tyskland, av gruppen Nytt början, juli 1935 Odlingarbete: Cirka 200 män är sysselsatta med odling av torvmos. De består av arbetslösa arbetare från Berlin och Mark-regionen, som skickades dit av arbetsförmedlingen. Resan dit var gratis, och arbetarna kommer att få privat boende hos bönderna. Detta och lunch från fältköket innebär att 3,50 riksmark per vecka kommer att dras av. Kvarteren består av en skjul i en ladugård med djuren. Därpå klagade många arbetare på arbetsförmedlingen i Torgau. En tjänsteman kom för att inspektera kvarteren. Han sa: "Ni har uppenbarligen aldrig varit i en skyttegrav, ni borde vara glada över att ens ha ett tak över huvudet." Bernd Stöver, Rapporter om situationen i Tyskland, 1996.

Tavla 69 | Från rätten till arbete till tvångsarbete

År 1932, under höjden av den stora depressionen, hade Tyskland cirka 6,1 miljoner arbetslösa. År 1944/45 arbetade cirka 7 miljoner utlänningar i det tyska riket. Om vi jämför med 1932 var cirka 13 miljoner människor sysselsatta inom rustnings- och militärtjänst. Arbete spelade en central roll för de nationalsocialisterna: de lovade att utrota arbetslöshet och införa rätten till arbete. Varje medborgares första plikt var att fysiskt eller mentalt ägna sig åt arbete. Att inte uppfylla dessa plikter skulle leda till diskriminering, uteslutning och tvångsarbete.

År 1934 skulle ekonomin förändras: baserat på ökningen av rustningen och den generella förbättringen av ekonomin började arbetslösheten minska. I mitten av 1930-talet blev det uppenbart att det fanns brist på kvalificerade arbetare inom vissa branscher. Regeringen reagerade genom att införa åtgärder för statlig intervention och planering. Med införandet av "Arbetsboken" i februari 1935 blev det möjligt att kontrollera och upptäcka alla arbetskrafter. Fram till juni 1935 blev arbetsplikten för alla unga män lagligt fastställd. År 1939 ledde byggandet av "Västvallen" NS-regimen att införa allmän värnplikt. Arbetslösheten förklarades officiellt som avskaffad 1936. Politiska påbud skulle genomföras som ökade svårigheten att byta arbetsplats. "Segern i kampen för arbetet" användes främst som ett propagandaverktyg för att rättfärdiga NS-regimens legitimitet.

År 1941/42 skulle NS-regimen anställa, främst med tvång, utländska civila och krigsfångar som arbetskraft; antalet skulle öka till 7,6 miljoner människor i augusti 1944. Efter nederlaget i slaget vid Stalingrad genomfördes en politisk förändring: utländska arbetare skulle märkas som med "gemensamma intressen" i kampen mot bolsjevismen och gradvis skulle arbetsvillkoren, jämfört med tidigare år, förbättras eftersom de var desperat behövda som arbetskraft.

I huvudsak var dock förvaltningen av utländska arbetare fortfarande baserad på nationalitet och ras: "östliga arbetare" och sovjetiska krigsfångar skulle hållas och behandlas som slavar och arbetades ofta till döds. Från och med 1942 ökade antalet koncentrationslägerfångar som skulle användas inom industriell sektor, bland annat, kraftigt. Under det morbida mottot "Arbeit Macht Frei" ("Arbete gör fri") som också hängde över ingången till Auschwitz, skulle NS-regimen finna sin mest bittra uppfyllelse.

1. Samtida propaganda för "Användning av arbetskraft" i Tyskland.
2. Frivilliga rekryterades fortfarande - En byrå i Lyon.
3. Samtida propagandaplansch använd under fasen av "Östliga arbetare" inom den tyska industrin.
4. Friedrich Didier, "Europa arbetar i Tyskland", 1943.
5. "Total arbetsåtagande". Brev från Robert Ley till Hermann Göring, 5 mars 1942. Federalarkivet Berlin.
6. Den nya tidsboken, införd 1935. Federalarkivet Koblenz.
7. Tungt fysiskt arbete för östeuropeiska kvinnliga arbetare, montering av en motor i en Volkswagen-fabrik, 1943. Volkswagen AG.
8. Propagandabilder som visar boendet för östeuropeiska kvinnliga arbetare - verkligheten var annorlunda. Friedrich Didier, "Europa arbetar i Tyskland", 1943.
9. Den anti-bolsjevikiska europeiska ideologin skulle rikta sig till utländska arbetare. En sammankomst för tyska och utländska arbetare inuti en vapenfabrik i Berlin. Ett tal av Ley, 3 maj 1943. Federalarkivet Koblenz.

10. Stämplad med en "Öst"-bricka. Östeuropeiska kvinnliga arbetare på Siemens.

Tyska historiska museet.

z1. Fullständig sammanställning av tidsboken för arbete. Statusrapport om situationen i Tyskland av gruppen Nytt Början, från januari/februari 1936. Från och med den 1 mars tvingas 16 avgörande branschgrupper att följa en policy för tidsbok för arbete. Man hoppas också snart kunna införa en obligatorisk tidsbok för arbete för återstående branschgrupper. Genom detta har registreringen av potentiella tyska arbetare nått en omfattning som är utan motstycke i världen. Vi har framför oss en cirkulär nyhetsbrev: Råd för att fylla i ansökan om att få en tidsbok för arbete II/6-5900-50 Efter att vanliga personuppgifter har lämnats, för vilka arbetsgivaren måste garantera deras äkthet, begärs följande uppgifter:

Exakt yrkesbeskrivning, dvs. rörmokare

Beskrivning av lärlingsutbildning, dvs. smed

Exakt beskrivning av vidareutbildning; t.ex. teknisk skola och kurser, färdigheter, specialutbildning, examina osv.

Exakt beskrivning av arbete inom jordbruk och vilka funktioner man var tvungen att utföra.

Licenser för bilar, flygplan och explosiva ämnen

Exakt beskrivning av expertis utanför yrkesområdet; flygplanskonstruktion, språk

Fullständig information om anställningshistorik de senaste 10 åren! Slutligen följer två begäranden att lämna all information om en "exakt" och "detaljerad" beskrivning av särskild kunskap inom arbetsområdet. Redan användningen av exempel som licens för flygplan och explosiva ämnen, flygplanskonstruktion, främmande språk, osv. avslöjar att syftet med denna registrering är att använda en hel nations möjliga insatser inom organisationen av "Total krigsföring". Bernd Stöver, Rapporter om situationen i Tyskland, 1996

r1. Det var förbjudet att byta arbetsplats. Rikslagstidning, del I, 1939.

r2. Införandet av "Tidsboken" som ett kontrollmedel. Rikslagstidning, del I, 1935.

Tavla 70 | "Heder" och "Dignitet" - Ideologisk uppgradering av arbete och arbetarna

Arbete var en central pelare för "Folksgemenskapen": man fick inte längre kategorisera arbete som "dåligt" eller "värdelöst". Slogans som "Äroplikten" och "Arbetet förädla" var avsedda att ge arbete en positiv bild. Om arbete skulle uppgraderas med hjälp av propaganda, skulle samma sak gälla för arbetarna, vars "heder" och "dignitet" behövde skyddas. En tysk skulle inte längre betrakta sig själv som medborgare eller medveten arbetare. Istället sågs arbete som en plikt gentemot sig själv och gemenskapen. Staten skulle göra anspråk på individens arbetskraft - det blev obligatoriskt att arbeta för staten. Den propagerade "Blod- och folksgemenskapen" byggde på principerna om tvångsarbete, militariserat arbete, förstörelse av fackföreningar och förbud mot strejker. Arbetarnas intressen skulle också atomiseras, individualiseras och vara föremål för sanktioner om de försökte uttrycka sig.

"Hyllningen av arbetet" iscensattes offentligt den 1 maj, men användes också på ett mindre spektakulärt sätt för att stärka DAF: s (Tyska arbetsfronten) allmänna bild, särskilt i samband med fabriksinspektioner av Ley.

Arbetarna som eftersträvades av NS-regimen skulle ges "rättvisa lån" för att hålla dem tysta. Förmånerna var inriktade på att säkerställa familjens försörjning så att företagen och entreprenörerna kunde dra nytta av en tyst "Lånfront".

Definitionen av en "rättvis lön" grundades på frågan om prestation och skulle resultera i en ytterligare differentiering av lönen genom minimilön och "prestationslön". Detta skulle i sin tur leda till ökat resultattryck på arbetet. "Arbetsära" skulle innebära strikt lydnad och underkastelse, vilket ofta definierades med hjälp av krigsmetaforer, som den "arbetande soldaten", som flitigt och pliktstroget kastade sig in i "arbetskampen".

För att dölja denna underkastelse skulle en "Social ära domstol" införas. I varje ekonomisk sektor skulle en "Social ära domstol" inrättas som tjänade som ett disciplinärt instrument som skulle straffa arbetsgivaren om han missbrukade sin makt. "Hederskränkningen" gentemot arbetarna var en av de vanligaste "brotten", men med tiden skulle Hedersdomstolarna förlora i betydelse.

z1

z2

1. Nationalsocialistisk "konst" i tjänst för propagandan. Glädje och arbete, 1937.

2. Organiserad "Helgdag för nationalarbete". Program för den 1 maj 1935. Federalarkivet Berlin.

3. Programmatiskt motto. Samtida sångbok. Privat egendom.

4. Slogan typisk för tiden - en av de oftast använda sammankomsterna: "Vi förblir civiliserade!" Ett läger för Rikets arbetsstyrka i Osthofen. Federalarkivet Koblenz.

5. 1 maj, en "Helgdag för nationalt arbete". Arbeitertum, 1933.

6. Ideologisk inställning. Utbildningslokal på Schmidt Söhne, kakao- och chokladfabriken "Bodeta" i Oschersleben, 1937/38. Heinrich Hoffmann, Bildarkiv för den preussiska kulturarvsstiftelsen.

7. Ett påstående som påstås "hävda" att det inte längre finns några "företagare" och "anställda". Arbeitertum, 1934.

z1. "En förändring i uppfattningen av hur arbetarna bedöms." En rapport från säkerhetstjänsten, i samband med den inrikespolitiska situationen, den 6 december 1939. Den nuvarande situationen har lett till en förändring i uppfattningen av hur arbetarna bedöms. Ideologiska motiv

på arbetsplatsen har nu ersatts med en mer materialistisk syn, eftersom individen nu ses som en "arbetskraft" och inte som en "Folkets kamrat". Detta syns när man observerar minskningen av motivation och arbetsmoral och, i vissa fall, till och med en fullständig vägran att arbeta. Arbetarna motiverar denna inställning genom att påstå att införandet av en obligatorisk jobbrotation har lett till en försämring av arbetsförhållandena som inte ens en "separationsersättning" kan jämföras med. Brister i försörjning, arbetskläder och boende samt misstag gällande arbetsplacering är vanligt förekommande. Federalarkivet Berlin.

z2. Arbetets aristokrati. Adolf Hitler erkände i princip ingen adelskap på grund av deras titel. Det som var viktigt för honom var på vilket sätt denna person kunde bevisa sin adelskap baserat på sina handlingar och sina personliga åsikter. Den nya adeln, respekterad för sina prestationer, sina handlingar och sitt arbete, föddes inom Adolf Hitlers rörelse. Det som den nationalsocialistiska rörelsen har påbörjat ska den nationalsocialistiska rörelsen fullfölja. Vi ska minnas den första härliga tyska maj, där de stolta orden förkunnades: "I framtiden ska det bara finnas en aristokrat, arbetsaristokraten!" Arbete, som miljontals tyskar har betraktat som en förbannelse, har under segern för nationalsocialismen förvandlats till den högsta moraliska plikten. Det har förvandlats till den högsta möjliga äran för varje tysk medborgare. Informations-Service, 1933.

Tavla 71 | "Arbetsledare" och "Entourage" - Den nationalsocialistiska "Strukturerandet av arbete"

En av de första officiella uttalandena av NS-regimen fokuserade på det socio-politiska målet att "övertvinna klasskampen". Den "klasslösa samhället" skulle vara grunden för att skapa en heltäckande "Folksgemenskap"; företag och företag skulle vara avsedda att orientera "Näringslivsgemenskapen" mot detta mål. Det motstående förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare skulle ideologiskt omformuleras och inte accepteras okritiskt.

Den tredje rikets arbetskonstitution skulle inte vila på två lagar: "Lagen om arbetstrusten" från maj 1933 och "Lagen om strukturerandet av det nationella arbetet" (SNL) från januari 1934. Innehållet i reglerna skulle sammanfattas enligt följande:

Självständigheten för fackförbunden skulle avskaffas till förmån för statlig kontroll via "Arbetstrusten", som å andra sidan uppdragades att upprätthålla "Arbetsfreden".

Avskaffande av alla former av egenrepresentation för arbetarna och underkastelse för arbetsledarens diktat.

Sammanslagning av statliga, företags- och personalintressen, om nödvändigt med våld och våld.

SNL utsåg företagsledaren till företagsledare och arbetarna till entourage. Båda grupperna skulle samarbeta med varandra i frågor som rör företagets framsteg och produktion samt samarbeta för att gynna folket och staten.

Arbetsledaren hade en stor frihet när det gäller beslutsfattande. Hans uppgifter baserades på en vag form av plikt gentemot "arbetskamratskapets välfärd". Av arbetarna förväntades att de visade en känsla av tillhörighet, lojalitet och uppriktighet. Arbetsrådet skulle ersättas av ett obetydligt "trustråd". "DAF" (Tyska arbetarnas front) skulle dock få dåliga resultat under "förtroendeförhandlingarna" 1934 och 1935. 1936 ställdes valen in med kort varsel och skulle därefter aldrig hållas igen. Det var olagligt att säga upp sitt jobb, och möjligheten att direkt avskeda en arbetare användes som ett regleringsinstrument. Vägran att göra Hitlerhälsningen, donera till Vinterhjälpen eller vägran att bli medlem i DAF skulle leda till omedelbar avsked.

1. DAF:s kugghjul omfattade alla - åtminstone så visade propagandan det.

Tyska historiska museet.

2. "Arbetarnas fackförening" firar "Führerns födelsedag". Program för Messerschmidt GmbH Regensburgs "Bright Hour", den 20 april 1943. Federalarkivet Berlin.

3. Den ineffektiva "Trustrådet" håller möte. Flygblad från "Social Responsibility", 1938.

Federalarkivet Berlin.

4. Mobilisering av fackföreningarna - upprop på Volkswagen-fabriken, maj 1942.

Volkswagen AG.

5. Brädspel för att introducera "Lagen om strukturerandet av det nationella arbetet" och den nya maktbalansen.

Willi Beutler, Regionalt medicenter Hamburg.

6. Svastikan och Führern var allomfattande. Årsfest på Rhein Metall-Borsig AG, vid Borsig-fabriken i Berlin Tegel, den 5 maj 1937.

Bildarkiv för den preussiska kulturarvsstiftelsen.

7. Brev från chefen för "DAF:s organisationsadministration" till Dr. Erdmann, chef för "Företagsadministrationen" på DAF, den 1 april 1936.

Med bilaga: Program för "Fackföreningsdagen", den 2 maj 1936.

Federalarkivet Berlin.

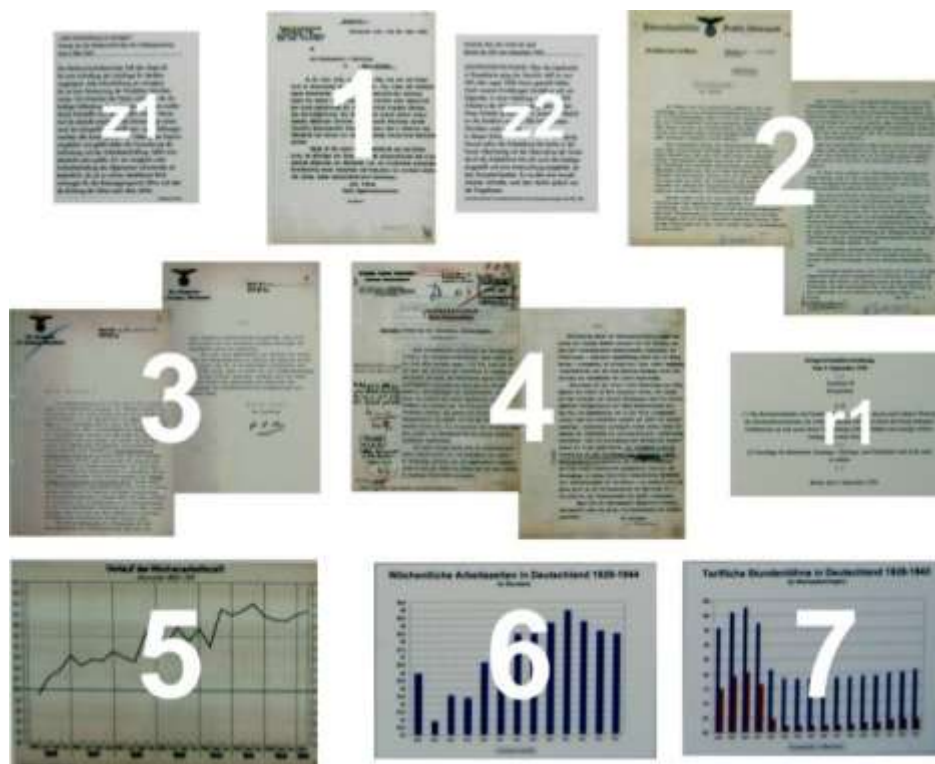
z1. Gemenskapskväll som en form av obligatoriskt evenemang. Statusrapport om situationen i Tyskland av gruppen New Beginning i början av december 1934. "... Vid Stock, Marienfelde [Berlin], äger en gemenskapskväll rum bland arbetskraften var fjortonde dag. Varje arbetare får fyra ölkuponger, en korv och två bullar. Generella nationella diskussioner hålls också. Dessa evenemang äger vanligtvis rum strax före arbetsdagens slut. Förra gången skolkade en liten grupp arbetare, eftersom rummet inte var låst. På grund av detta skulle rummen i framtiden hållas låsta. Den som undvek att gå på dessa evenemang hotades med avsked. Bernd Stöver, Rapporter om situationen i Tyskland, 1996.

Tavla 72 | Utveckling av löner, arbetsintensitet och strejker

Det var tydligt från början att den snabba och omfattande militarisationen av rustningsindustrin var det viktigaste ekonomiska målet för Hitler-regimen. Regimen skulle hålla lönerna inom rustningsproduktionen så låga som möjligt eftersom denna sektor finansierades av staten. För att uppnå detta mål skulle fackförbundens åtaganden ogiltigförklaras och lönerna skulle från och med maj 1933 fastställas av "Arbetstrusterna". Upplösningen av fackföreningarna innebar att all form av arbetarrepresentation blev föråldrad, och även DAF hade ingen möjlighet att ingripa. År 1933 skulle regimen införa en lönestopp som grundade sig på den globala ekonomiska krisen vid den tiden. Reallönerna skulle stagnera fram till 1936, och även privilegierade grupper som kvalificerade metallarbetare skulle bara få en liten höjning av timlönen. År 1937 var de faktiska lönerna betydligt lägre än 1932/33, och inom vissa sektorer, som skeppsbyggnad och metallvaror, sjönk lönerna med nästan 20 procent.

Den genomsnittliga årsinkomsten för en arbetare 1935 låg på 1 260 RM och 1939 på 1 530 RM. Från och med 1934/35 uppstod en ökning av de allmänna levnadskostnaderna, särskilt inom livsmedel och kläder, vilket drev den här trenden. Den ekonomiska uppgången efter depressionen 1932/33, som särskilt påverkades av ökningen av rustningsproduktionen, registrerades positivt av många företag. Arbetarna själva skulle dock få lite av de vinster som gjordes av detta.

År 1933 ökade den genomsnittliga arbetstiden ständigt, och med krigets början ökade arbetstakten. Sjukfrånvaron ökade betydligt i krigets början: den ökade arbetstakten, förlängd arbetstid, dålig kost och krigets intrång i vardagen bidrog alla till detta. De strängare arbetsvillkoren ledde till fler arbetsplatsolyckor som också bidrog till sjukfrånvaron: 1938 hade ett högre antal olyckor och dödsfall än 1933. Trots dessa arbetsvillkor förekom det fortfarande strejker och vägran att arbeta trots brist på formell representation. År 1936 räknades 179 strejker, och 1937 var antalet 72. Höjning av löner och förbättring av arbetsvillkoren var de mest framträdande bekymren. Strejkerna var en stor oro för de ansvariga nazistiska avdelningarna, och de som strejkade skulle utsättas för hårda påföljder.

1. Strejk vid Opel. Avskrift av ett brev från polisstationen i Flörsheim till polisstationen i Frankfurt-Höchst den 26 juni 1936.
Förbundsarkivet Berlin.

2. Ingen allmän krav på lönehöjning! Order från Führerns representant. Rudolph Heß, den 1 oktober 1937.
Förbundsarkivet Berlin.

3. Ökningen i priser överskuggade lönerna. Ett brev från Reichs ledare för DAF, Robert Ley, till Adolf Hitler, den 15 augusti 1935.
Förbundsarkivet Berlin.

4. Strejk på bilfacket. Ett brev från hemliga polisen till Preussens ekonomiminister, den 24 juli 1936.
Förbundsarkivet Berlin.

5. Konstant ökning av arbetsdagar. Diagram från Rikets statistikförvaltning, 1944.
Förbundsarkivet Berlin.

6. Radikal ökning av arbetsdagar, även före krigets början. Rüdiger Hachtmann, Industrilönearbete under "Tredje riket", 1989.

7. Stagnerande timlöner. Dietmar Petzina / Werner Abelshauser / Anselm Faus, Socialhistorisk arbetsbok, 1978.

z1 "Varje löneökning är inte hanterbar".

Utdrag från chefsmöte den 2 maj 1935.

Rikets ekonomiminister anser att en löneökning är olämplig för närvarande. Varje löneökning är ohanterlig, eftersom det kommer att leda till en ökning av produktpriserna. Landets säkerhet kräver slutförande av rustningen eftersom detta inte kan uppnås utan utländska resurser. Den avgörande frågan om främmande valuta kommer också att avsluta löneplanen. Löneökningar gjorde alla ansträngningar att öka exporten förgäves och hotade finansieringen av rustningen och sysselsättningen. Även en elastisk löneplan, vilket innebär en jämvikt med avseende på underhåll av den allmänna lönesituationen, är tveksam. Detta beror på svårt förutsägbara konsekvenser av rustningsprogrammet, vilket i sin tur skulle tvinga löner att öka. Förbundsarkivet Berlin.

z2 Rykten om strejk vid Opel

Rapport från SPD, september 1936

SYDVÄSTTYSKLAND: Det förekommer rykten om att 300, om inte ens 3000, arbetare vid Opel-fabriken i Rüsselheim gick i strejk i juni. Enligt vår utredning är situationen följande: antalet arbetsuppgifter som ackumulerats av 300 arbetare i en avdelning har minskats. Arbetarna protesterade genom att skicka ett brev med upp till 300 underskrifter. I detta brev hotade arbetarna att säga upp sig. När detta hördes beslutade arbetsfronten att ta saken i egna händer. Samtidigt har Gestapo inlett en utredning för att fastställa om en sammansvärjning hade smittats. Ett antal arbetare greps, men efter förhör släpptes de. Tysklandrapporter, Tysklands socialdemokratiska parti (SoPaDe) 1934-1940, 1980. Förbundsarkivet Berlin.

Tavla 73 | Konsumtion och Försörjning

Erfarenheter från första världskriget hade en avgörande påverkan på de nationalsocialistiska rörelserna. Ett av de primära målen för krigs- och ekonomipolitiken var att säkerställa att grundläggande krav på mat och näring kunde tillgodoses utan att behöva förlita sig på import. Grad av självförsörjning under förekrigstiden skulle öka avsevärt inom vissa produktionsområden. Trots alla ansträngningar fanns det fortfarande brist på växt- och djurfetter. Konsumtionen var avsedd att anpassa sig till produktionskraven. Konsumtionen av ägg, kött och fett skulle begränsas till förmån för potatis, bröd, fisk och grönsaker. På grund av det sociala fenomenet med kontinuerlig emigration till städerna var bristen på förråd redan ett problem vid mitten av 1930-talet. Intern migration år 1934 innebar att skörden inte kunde tas in i sin helhet, vilket ledde till den så kallade "brödkrisen" 1935. Ransoneringen av grundläggande livsmedel kunde endast undvikas genom ökad import. År 1937 skulle köp av smör och fett registreras av kunden, vilket ledde till ett ransoneringssystem. Detta började hända innan kriget började. Föreskrifter om ransonering av konsumtionsvaror började införas systematiskt. Inledningsvis var det bara kött, fett, smör, ost, mjölk, marmelad och socker som skulle vara tillgängliga med ett "matkort". Senare skulle bröd och ägg läggas till listan. Emellertid, med ökande militära segrar, tvingades ockuperade länder att leverera försörjning. En brutal och hänsynslös ockupations- och exploateringspolitik säkerställde att det tyska riket skulle vara tillräckligt försörjt under långa tider. Det var först våren 1942 som situationen blev så kritisk att det i april blev nödvändigt med en ransonering av bröd, kött och fett sedan krigets början. I juni samma år skulle potatis också påverkas, vilket ledde till en förändring av moral och en negativ inställning hos befolkningen gentemot kriget. Systemet med ransonering och köptillstånd skulle börja inkludera alla former av konsumtionsvaror när kriget fortsatte, med undantag av juldekorationer och hundmat. Ransoneringen skulle i princip inte genomföras konsekvent, och missnöje förväntades. Priserna på varor skulle öka och produktkvaliteten skulle minska under krigets gång. Tyskarnas kostvanor skulle också bli mer blygsamma: konsumtionen av kött 1938 skulle ligga avsevärt lägre än 1929.

1. Styrning av konsumtion - Annons för potatis, cirka 1936.
Tyska Historiska Museet
2. Ransonerings av grundläggande livsmedel.
Förbundsarkivet Koblenz
3. Säkra försörjning av mat genom uppfödning av små djur? Uppmaning från DAF, Affärsinformation, 1940.
Förbundsarkivet Berlin
4. Även potatis skulle bli knapp. Brev från Rikets Propagandaministeriets centralbyrå till Rikets Propagandaförvaltning, 26 juni 1943.
Förbundsarkivet Berlin
5. Köer av väntande människor blev så småningom en vardagssyn.
Chokladbutik i Königstrasse 55, Berlin Mitte, 29 februari 1940.
Regionarkivet Berlin
6. Satir: påstående att det endast saknades exotiska frukter. Affisch från regionala NSDAP-pressen München, Oberbayern 1940.
Förbundsarkivet Koblenz

r1. Införande av ransoneringskuponger. Rikets Lagblad, Del 1, 1939

z1. Ransoneringskort: Inte alla utställda produkter är tillgängliga. Dagboksanteckning från Victor Klemperer, 10 september 1939 och 12 oktober 1939. Igår lades mjöl till på provisionslistan. Eftersom fiskmarknaden har allt mindre att erbjuda och variationen av kött, särskilt varumärken, har minskat, måste man börja fråga sig hur länge bröd

kommer att vara tillgängligt gratis. Idag brödmärken. Choklad har beslagtagits. I Weber Alley ('Grub' Alley), istället för att se bilder på produkter ser vi affischer på Führern med flaggan och färgen 'segervitt'. I en godisaffär visades alla produkter, men en skylt visade: "Vi kan inte garantera att alla varor som visas kommer att vara tillgängliga." I Reka bad jag om 5 handborstar (7 pfennig vardera). Jag fick det barska svaret: "Jag kommer att ge dig 3." Rakkräm som endast kan köpas med kuponger fanns inte tillgänglig någonstans. De förväntas anlända snart. Därefter ska varje stycke räcka i tre månader. På fiskmarknaden samma svar: "Du måste komma runt 10 eller 3. Efter det är allt slut." I godisbutiker är folk påstridiga och får sötsaker för 7 till 12 pfennig. Choklad har beslagtagits. Victor Klemperer, Jag vill vara vittne till det sista..., 1995

z2. Storma grönsaksstånden Rapporter från Rikets Säkerhetstjänst, 16 maj 1941 Samlingen av människor framför grönsaksstånd och marknadsstånd har ökat avsevärt i storlek, och köer om 120 till 150 personer är en del av den dagliga rutinen. I allmänhet börjar hemmafruar vänta i 1 till 2 timmar före öppningstiden - ibland med hopfällbara trappor - medan slagsmål redan bryter ut om vem som har vilken plats i kön. Kvinnorna kastar bokstavligen sig på stånden för att gripa grönsaker, där korrekt redovisning av kostnad inte är möjlig. Slagsmål är också något som bryter ut frekvent och kräver polisens ingripande. (Weimar, liksom Neustadt a.d.W, Saarbrücken, Danzig och Stuttgart). Heinz Boberach (red.), Rapporter från Riket, 1984

z3. Hälsoeffekter på grund av brist på mat Nyhetsbrev från Rikets Inrikesminister till förbundsstatsmyndigheten, 7 maj 1940 I vissa delar av Rikets distrikt har oro för senaste bristen på dietkrav ökat. Särskilt den okunnighet som majoriteten av befolkningen har om hur mat kan tillagas, förvaras och konserveras är oroande. Detta kan leda till problem med att upprätthålla hushållning, även om det beror mindre på brist på tillgänglig mat än på sättet den bevaras. Förbundsarkivet Berlin

Tavla 74 | Bostadsförhållanden

Trots att de vid sina valkampanjer deklarerade att de skulle tackla problemet med bostadsbristen, hörde bostadsbyggande inte till de centrala målen för de nationella socialisterna. Under 1933 saknades det 900 000 bostäder. Enligt Arbetsinstitutet för Tyska Arbetsfronten var bristen på bostäder år 1938/39 3 400 000. Det var aldrig möjligt för NS-stat att nå den högsta rekord som Weimarrepubliken höll, att bygga 315 700 bostäder på ett år. Medan Weimarrepubliken finansierade 80 procent av bostäderna delvis genom den offentliga sektorn, var det år 1936 endast 8 procent. Privatsponsrade bostäder skulle vara dyra och för människor med låg inkomst nära omöjliga att köpa. Prioriteringen av rustningen ledde till byråkratiska begränsningar för bostadsbyggande: år 1938 skulle byggmaterial vara föremål för kvoter och byggplaner skulle kräva godkännande, en "auktorisering av byggbranschen". Eftersom de industriella målen för rustningsindustrin hade företräde skulle löften om förbättring av bostäder och andra sociala frågor nedprioriteras till ytliga "framtida löften" och "avsiktsförklaringar". Bostäderna som de nationella socialisterna skulle förverkliga fokuserade på små bostadssamhällen. Byggplatserna skulle följa myten om "blod och jord" och skulle stämma överens med regimens fientlighet mot större städer. De så kallade bosättningarna skulle fördelas utifrån kriterier som partiloyalitet, rasrenhet, ärftlig hälsa och reproduktiv potential. Dessa kriterier var avsedda att skapa en känsla av "återvända till jorden", självförsörjning genom små trädgårdar för att garantera en stabil försörjning även i krigstider. Med början av Fyraårsplanen 1936 blev bosättningsplanerna allt viktigare för rustningsproduktionen: många bosättningar skulle byggas direkt intill industriområden. Antalet lägenhetsbyggnader skulle också öka fram till 1937. De kallades "Folkhem" och var högst 34 kvadratmeter stora. Den nationella socialistiska bostadsplanen kunde dock inte uppfylla folkets krav och behov. Även om propagandan skulle skildra idealet om en frisk och barnrik familj, var verkligheten annorlunda: arbetslägren skulle bli den sociala/levande normen för migrantarbetare, tvångsarbetare och inhyrda arbetare.

1. Affisch för byggande av KdF-bosättningar.
Förbundsarkivet i Koblenz
2. Arbetsläger på Rügen.
Tyska historiska museet
3. Bosättning byggd av DAF Housing Ministry 1935/36. Majoriteten av bosättningarna återspeglar blod- och jordideologin. Bostadsministeriet täckte endast en bråkdel av bostadsbehovet.
Förbundsarkivet i Berlin
4. Adolf Hitler och Albert Speer planerar ombyggnaden av Berlin.
Friedrich Heiss, "Hos oss i Tyskland", 1938
5. Anteckning om byggande av bosättningar.
Förbundsarkivet i Berlin
6. Riktlinjer för byggande av bosättningar.
Förbundsarkivet i Berlin
7. Samhällsbosättning Mascherode.
"Arbeitertum," 1939
8. En stad för rustningsindustrin, Herbert Rimpl, bosättning för Hermann Göring Works, Salzgitter.
Albert Speer (red.), "Ny tysk byggkonst," 1941
9. Bosättning Bochum.
Jürgen Rostock / Franz Zadnicek, "Paradisruiner," 1992

10.. Wolfgang Binder, lägenhetsbyggnader i Berlin-Charlottenburg inom ramen för Rikshuvudstadens generalinspektörs planering.
Albert Speer (red.), "Ny tysk byggkonst," 1941

z1. "Vilt jagande" efter lägenheter. Statspolis Bielefeld, Lägesrapport, 3 oktober 1935. Bostadsbristen, som nämndes i en tidigare rapport, har inte förändrats under rapportmånaden. Det anges att det bara i staden Bielefeld råder brist på 800 bostäder. Efterfrågade är bostäder av liten eller medelstorlek inom prisintervallet 30 till 40 riksmark. Flera byråer har inte kunnat tillgodose denna aktivitet, eftersom små bostäder är nästan omöjliga att hitta. Nyligen uttalade en åkare att han ofta upplever situationer där gifta par bad om att få en liten lägenhet, eftersom de var hemlösa. Om lediga bostäder nämns i dagstidningarna börjar en vild jakt på dessa lägenheter. Det är redan långa köer vid butikerna innan dagliga nyheter kommer, eftersom människor vill ansöka omedelbart. Tyvärr är bostadsbristen något som några av våra kamrater obevekligt utnyttjar, och det är inte ovanligt att hyrorna ökar med 20 till 30 riksmark inom loppet av en månad.

z2 Bostadsbristen tas i beaktande Kvartalsårsrapport 1939 från Rikets Säkerhetsmyndighet Inom sektorn för bostäder och boende har antalet kritiker av bostadsbristen ökat. Det påpekas ofta att det alltid verkar finnas material tillgängligt för ombyggnad av städer, konstruktion av Hitlerjugendhem, statyer och KdF-bad osv., medan inget händer och inga framsteg görs när det gäller privata bostäder och boende för bönder. Fortsättningen av byggnadsarbeten på "Fästningen Väst" drar en betydande mängd arbetskraft bort från bostadsbyggandet. Dessutom använder arbetarna nästan allt material som tillåts inom kvartalsplanen, vilket nästan gör det omöjligt att få de nödvändiga resurserna för bostadsbyggande. Nybyggarna har skjutit upp sina önskemål fram till den 1 april 1939 med stor sympati. På grund av den nyligen avslöjade obegränsade förlängningen av byggnadskreditförbudet bortom den 1 mars 1939 har en stark känsla av besvikelse uppstått. Byggindustrin påverkas också starkt av detta schema, så länge den inte arbetar med ett viktigt byggprojekt. Det är mycket troligt att DAF:s plan att tillhandahålla bostäder inte kommer att kunna förverkligas. Efter en konfidentiell diskussion med DAF:s bostadsagenter krävdes de att avstå från ytterligare propagandaverksamhet, eftersom materialbehovet för framtida bostäder och boende ännu inte har tillgodosetts.

Tavla 75 | Sport och "Nationell Hälsa"

Medlemmarna och förespråkarna för NSDAP odla redan från början en bild av att vara vänliga mot sport. Partiet riktade uppmärksamheten mot sport och "Nationell Hälsa" redan 1920: "Staten är ansvarig för höjningen av den nationella hälsan... genom att förbättra den potentiella konditionen genom ett stipulerat gymnastik- och sportuppdrag." Detta uppdrag gällde endast de av "arisk" härkomst och som var friska, medlemmar i "Folksgemenskapen". Även Hitler skulle betona sportens framstående betydelse i uppfostran av det Tredje riket. Han skrev i "Mein Kampf" att "inte en enda dag får gå förbi då en ung person inte ägnar åtminstone en timme på morgonen och kvällen åt fysisk träning". Sport skulle uppfylla olika funktioner inom NS: Sport var ett verktyg för "Fritidspolitik", följde målet att främja frågor om den ariska rasens hälsa och fysik och betraktades som en form av "försvar". Därför skulle alla gymnastik- och sportorganisationer omvandlas till utbildningscentra som används för att etablera ett felfritt system för fysisk utbildning. En idealisk grund för detta program skulle vara att inkludera en förståelse för ens kropp: tanken på "odling av den perfekta kroppen" började ha en intensiv påverkan inom idrottsområdet och blev en oro för "det tyska folkets överlevnad". Hans von Tschammer und Osten utnämndes till "Rikssportledare" i juli 1933. Inom denna roll var hela idrotts- och gymnastikentiteten i Tyskland underordnad honom. Upplösningen av "Arbetarsportrörelsen" arrangerades efter den brinnande av Riksdagen i februari 1933. I juli 1934 etablerades Tyska Förbundet för Kroppsövning som paraplyorganisation. Detta skedde parallellt med upplösningen av alla ledande idrottsföreningar och klubbar. Bildandet och strukturen formades av NSDAP och det skulle skapa sina egna idrottslag: SA tilldelade sina egna märken och organiserade så kallade "kampsport" - tävlingar. Sport i samband med arbete och arbete skulle organiseras av KdF: Funktionärer för Hitlerjugend tog ansvar för alla områden av ungdomsarbete inom föreningen. Olympiska spelen 1936 var avsedda att visa världsåskådarna ett civiliserat och fredligt Tyskland; emellertid fick de tyska idrottarna uppdraget att visa "överlägsenheten" hos den ariska rasen.

1. Höga tjänstemän "smickrar" det nya regimet. Ett brev från styrelsen för tyska rikspanelmedlemmar till rikskanslern Adolf Hitler angående fysisk träning, 25 mars 1933. Förbundsarkivet Berlin.
2. Massutövning under NS-tävlingsspelen på Zeppelinfälten i Nürnberg, 8 september 1938. Tyska historiska museet.
3. Boxning når en ny nivå av popularitet - Bebert mot Fischer i flugvikt, vid distriktsutmaningen mellan Nordmark och Württemberg, 26 juli 1938. Tyska historiska museet.
- 4 Fler sportmärken visar "Den nationalsocialistiska utbildningens framgång". Hans von Tschammer und Osten, "Sport och gymnastik inom den nationalsocialistiska staten", 1937.
- 5 Gymnastik betraktades som den ultimata fysiska aktiviteten för kvinnor - BDM Sport Festival, 1938. Tyska historiska museet, foto: Gerhard Groenefeld.
- 6 Att arbeta för en idrottsorganisation betraktas som en "viktig plikt gentemot partiet". Ett brev från rikets idrottsledare, Hans von Tschammer und Osten, till rikets organisationsledare, Robert Ley, 23 januari 1937. Förbundsarkivet Berlin.

7 Invigningsceremoni för de 11:e olympiska spelen i Berlins Olympiastadion, 1 augusti 1936.

Bildarkivet Preussiska kulturarvsstiftelsen.

8 En typisk NS-sporttidsskrift, 30 juli 1939.

Biblioteket vid Humboldtuniversitetet i Berlin.

9 Det nationalsocialistiska idealet: livfulla unga män. Det 1:a Brandenburg Sports and Gymnastics Festival i Berlins Olympiastadion, 1937.

Tyska historiska museet.

z1 Centralisering av Sport - Hitlers dekret från den 21 december 1938
NS Riksförbundet för Kroppsövning Den 21 december 1938 utfärdade Führern och Rikskansliet följande dekret: Artikel I. Det nationalsocialistiska riksförbundet för kroppsövning ansvarar för den fysiska utbildningen av det tyska folket i den utsträckning detta inte utförs av staten, partiet och dess olika avdelningar och medlemmar. Artikel II. NSRL är en organisation inom NSDAP. Rikssportledaren är ansvarig för detta. Artikel III. Tyska samhällen som är utbildade för att administrera fysiska övningar och tävlingar tillhör NSRL. Artikel IV. Genomförandet av internationell sporthandel övervakas strikt av NSRL. Artikel V. Detta dekret inkluderar inte militär träning, motorsport, flygsport och ridning. Artikel VI. Rikssportledaren tillåter med detta dekret följande artikel.
Berlin, 21 december 1938 Führern och rikskanslern Adolf Hitler Führerns representant Rudolf Heß Riksinrikesminister Frick Organisationsbok för NSDAP 1940, 1940

z2 Boxning som referenspunkt Från Victor Klemperers anteckningsbok "De mest frekventa, minnesvärda och råaste bilderna kommer från boxningssporten. Allt funderande och frågande om hur och vad förhållandet är mellan boxningsspråket och det som hände i Stalingrad är förgäves. Man är stum inför den kalla och omänskliga bristen på känslor som har avslöjats. Efter katastrofen i Stalingrad, som krävde så många mänskliga liv, kan inte Goebbels hitta ett bättre uttryck för vad som hände än följande mening: 'Vi kommer att torka bort blodet från våra ögon, så att vi kan se klart igen, och sedan kommer vi att gå in i nästa runda, stå stadigt på våra fötter.' Och några dagar senare: 'Ett folk som hittills har boxats endast med sin vänstra hand och förbereder sig för att binda om sin högra hand för att obevekligt använda den i nästa runda

har ingen anledning att vara eftergivet." Victor Klemperer, LTI Lingua Tertii Imperii, 1946

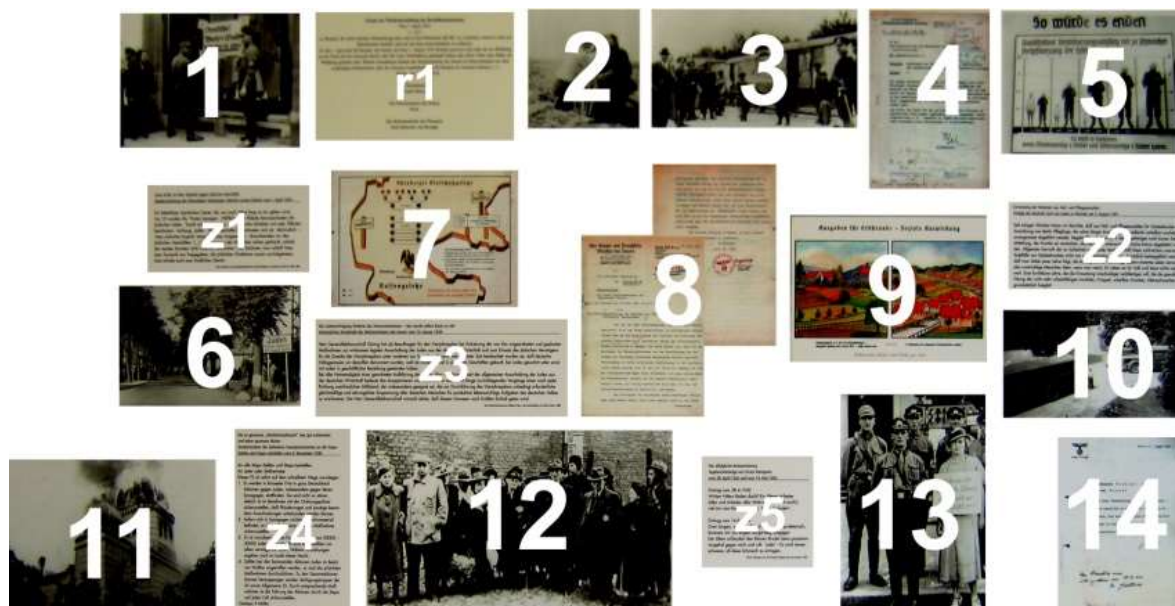
z3 Sport för att förbättra stridsstyrkan Vårt tro på seger: NS Sport, 1943
Under krigstid ska fysisk träning tjäna endast ett syfte, och det är att förbättra och öka beslutsamheten för seger inom nationen. Ju större efterfrågan på kriget, desto mer dedikerad måste vår vilja vara att genomdriva ett avgörande beslut för Tyskland. Hajo Bernett, Guido von Mengden, 1976

Tavla 76 | Outsiders: Rasförföljelse och "värdeliv"

Den ideologiska konstruktionen av en högklassig "arisk ras" och konceptet "lågklassiga raser" omvandlades direkt till politik och praktik. "Folksgemenskapen" definierade sig själv rasligt genom att stigmatisera de som betraktades som "icke-ariska". Judar, romer och sinti blev utstötta, förföljda och mördade. De sjuka och handikappade, så kallade "ovärdiga liv", drabbades av samma öde. Detta inkluderade även de som de nationalsocialisterna betraktade som oönskade, såsom homosexuella, prostituerade och hemlösa.

NSDAP uppmanade till en nationell bojkott mot judiska frilansare och judiska affärer i april 1933. Under samma månad förlorade judar sina anställningar inom den sociala sektorn på grund av "Lagen om återställande av den civila tjänsten". Judar skulle drivas bort från det sociala och kulturella livet. Många institutioner skulle börja inkludera en "arisk paragraf"; judiska företag skulle tvingas "ariskiseras" med våld. Nürnberglagarna från 1935 skulle etablera en ny form av systematisk förföljelse. Den 9 november 1938 markerade skiftet från diskriminering till öppet våld: SA-män och andra deltagare brände ner synagogor och misshandlade och mördade judar, förstörde deras egendom. Tusentals skickades till koncentrationsläger. Deportationen av tyska judar till östra getton och koncentrationsläger började i oktober 1941; för de flesta judar innebar detta säker död.

Baserat på "Lagen för förebyggande av ärftliga sjukdomar" genomfördes sterilisering av de "genetiskt sjuka". "Genetiska störningar" skulle inkludera ärftlig galenskap, blindhet och fysisk efterblivenhet. NS-regimen började använda "barn-eutanasia" i början av 1939. På hösten samma år skulle praxisen så småningom utvidgas till "genetiskt skadade vuxna" på mentalsjukhus. På grund av allmänhetens oro som uppstod 1941 skulle "eutanasiprogrammet" officiellt avslutas, men i hemlighet skulle det fortfarande genomföras. År 1935 samlades romer och sinti ihop och drevs in i getton och tvångsarbetsläger. Från och med januari 1943 skulle de skickas till KZ Auschwitz och mördas.

1. Offentligt utstötta: bojkotten av judiska affärer. Uppmaningar att bojkotta judiska affärer stöddes, Berlin 1 april 1933. Förbundsarkivet Koblenz.
2. Rasanalys före utrotning. Eva Justin, anställd vid rasrenhetsavdelningen, utför rasistiska mätningar på sinti och romer i Pfalz, 1938. Bildarkiv Preussiska kulturarvsstiftelsen.
3. Deportation av sinti och romer från Simmering nära Wien, hösten 1938. Bildarkiv, Preussiska kulturarvsstiftelsen.
4. Brev från polisens högkvarter Hamburg till socialförvaltningen i Hansestaden Hamburg, 12 juli 1943. Statsarkivet Hamburg.
5. Propaganda för "Preventivmedel mot sjuk avkomma". Raspolitisk propagandatabell vid utställningen "Livets under", vid Kaiserdamm i Berlin, mars 1935. Bildarkiv Preussiska kulturarvsstiftelsen.
6. Antisemitisk affisch i Braunschweig, våren 1935. Bildarkiv Preussiska kulturarvsstiftelsen.
7. "Hålla blodet rent": Yttre separation och intern förföljelse. Diagram och grafik som förklarar "Nürnberglagarna". Tyska historiska museet.
8. "Uppkomsten av ganska impopulära diskussioner i utländsk press". Ett brev från rikets och Preussens inrikesminister under den tyska gemenskapsdagen, 27 juni 1936. Förbundsarkivet Berlin.
9. Propaganda för "eutanasia" genom att mobilisera social avund. Center for antisemitisk forskning Berlin.
10. Transporterade till utrotningsinstitutet. Bussar från en ideell ambulansservice GmbH, som hämtade patienterna och förde dem till utrotningsinstitutet i Hadamar. Hessen huvudstatsarkiv Wiesbaden.
11. Från diskriminering till öppet våld. En brinnande synagoga i Eberswalde, november 1938. Abraham Pisarek, Bildarkiv Preussiska kulturarvsstiftelsen.

12. Deportation till koncentrationsläger. Samling av judiska medborgare i Brandenburg/Havel, 12 april 1942. Abraham Pisarek, Bildarkiv Preussiska kulturarvsstiftelsen.
13. Kontakt med judar betraktades som en "raslig skam". År 1935 sattes en kvinna från Hamburg i skampålen av män från SA och SA Marine. Förbundsarkivet Koblenz.
14. Kommission för eutanasi. Brev från Adolf Hitler till Philipp Bouhler och Karl Brandt, 1 september 1939. Förbundsarkivet Berlin.

z1 Tyst kritik mot bojkotten av judiska affärer. Dagboksinslag från den före detta läraren i Hamburg, Louise Solnitz, 1 april 1933. "Ett bittert aprilskämt spelades på oss idag och vi kommer att känna av konsekvenserna av detta i många år framöver. Vid cirka 10-tiden idag var posterna bemannade. Röda affischer sattes upp i judiska affärer. Vissa fönster smetades med röd oljefärg: 'Varning, judar'. Många butiker beskrev sig som 'gammalkristna' - 'Ingen judisk kapital, ingen judisk personal'. Bruna skjortor framför judiska affärer... (...) ... Folkets stämning är nedstämd, olycklig: de flesta höll inte med inombords om det som hände. 'Sakerna på toppen av tårtan': de stängde Tietz, men Karstadt fick vara öppet eftersom de judiska direktörerna drog sig tillbaka. Må Gud rädda din barnsliga själ. Uwe Lohalm, Den nationalsocialistiska förföljelsen av judar i Hamburg mellan 1933 och 1945, 1999

z2 Mord på patienter från mentalsjukhuset. Predikan av Earl Bishop von Galen den 3 augusti 1941 i Münster. Under de senaste veckorna har vi hört att de mentalt sjuka som anses vara obotliga leds bort och tas ut från mentalsjukhusen. Familjemedlemmarna får sedan meddelande om att patienten har gått bort, kroppen har kremerats och askan kan skickas. För närvarande finns det misstanke om att talrika dödsfall inte orsakas av mental sjukdom, utan faktiskt genomförs avsiktligt. Detta leder till slutsatsen att liv som anses ovärdigt i statens och folkets ögon tillåts elimineras. Detta är en hemsk lära som rättfärdigar mord på oskyldiga människor som invalidiser, handikappade, obotligt sjuka och äldre. Var de mördade skyldiga?, 1945

z3 Förföljelsen av judar krävde deras 'Anmälan' - detta var för mycket även för nazisterna. Konfidentiellt cirkulärt dekret från rikets inrikesminister den 10 januari 1939 (s. 442): Generalfältmarskalk Göring påpekade som representant för Fyraårsplanen för den lagliga och systematiska förtrycket av judar det faktum att tyskar som nyligen känt till att ha köpt, bott och arbetat med judar tvingades anmäla sig. Trots vikten av att uppfostra folket om nödvändigheten av att undertrycka judar från ekonomin leder spionaget och anmälan om så långtgående relationer bara till olyckliga klagomål. Detta förhindrar bara den tyska folkets förmåga att motstå trycket och målen för Fyraårsplanen. Generalfältmarskalken önskar att förändringar genomförs gällande detta dilemma. Hans Mommsen / Susanne Willems (red.), Daglig rutin för dominans, 1988

z4 Förföljelse av judar i Europa 1933-1945, Frankfurt a.M 1982 (ursprungligen Hamburg 1960), sid. 21 Berlin nr. 234404 9.11.2355 Till alla Stapo-stationer och högkvarter Till alla ledare och representanter

1. Snart kommer åtgärder mot judar att genomföras över hela Tyskland, särskilt mot deras synagogor. De ska inte förstöras. Plundring och upplopp ska dock avbrytas av polisen.
2. Om värdefull arkivinformation finns i synagogorna ska den konfiskeras.
3. Arresteringen av upp till 20 000 till 30 000 judar inom riket måste förberedas. Generellt sett ska förmögna judar vara målet. Fler uppdrag kommer att genomföras under natten.
4. Om några judar under följande åtgärder har vapen, ska man reagera med yttersta fördom. Under åtgärderna kan hjälp av hjälppolisen och allmänna SS-trupper kallas. Genom nödvändiga medel kan åtgärderna definitivt genomföras av Stapo. Gerhard Schoen

Tavla 77 | Outsiders och de politiskt förföljda

Olika världsåskådningar som humanism, liberalism, pacifism, marxism och demokrati passade inte in i Hitlers nationalsocialistiska ideologi. Även kristendomen kritiserades konsekvent. Ledare eller anhängare av fackföreningar, politiska partier (som kommunism), intellektuella och kritiska konstnärer skulle uteslutas från "Volksgemeinschaft". Kristna och Jehovas vittnen undveks också. Alla dessa grupper skulle förföljas och/eller utrotas under det tredje rikets styre.

Under den första veckan i februari 1933 inleddes en våg av terror mot KDP. Bostäder, kontor och affärer attackerades. Efter Riksdagsbranden den 27 februari 1933 skulle cirka 10 000 kommunistiska funktionärer arresteras och skickas till "vilda" koncentrationsläger. Fram till mitten av 1934 skulle 100 000 politiskt aktiva människor förhöras, torteras och arresteras.

Den 2 maj 1933 stormade enheter från NSDAP fackföreningshögkvarteret. Innan detta skedde attackerades byggnader och fackföreningsindivider. SPD började lösas upp vid denna tidpunkt. Ett antal partimedlemmar skulle fly utomlands under mars. Partiets verkställande kommitté skulle flytta till Prag. I juni 1933 förbjöds officiellt SPD och betraktades som en fiende till "Volk och stat". Många KDP- och SPD-medlemmar skulle bilda ett motstånd, varför många skulle förlora sina liv.

Den offentliga bokbränningen den 10 maj 1933 skulle utgöra en av höjdpunkterna för att förfölja motståndande intellektuella och konstnärer. Många konstnärer med fria tankar skulle antingen deporteras eller lämna på grund av brist på alternativ, perspektiv och livshotande situation i Tyskland. Samma öde drabbade många professorer som skulle deporteras från sina universitet och tvingas emigrera.

Båda kyrkorna i Tyskland omfamnade initialt Hitlers maktövertagande. Dock tvingades den evangeliska kyrkan snart att försvara sig mot infiltrationen av NS-rörelsen "Deutsche Christen". "Ministeralliansen" grundades snart därefter, vilket senare skulle bli Motståndskyrkan.

Den katolska kyrkan trodde initialt att "Rixskonkordatet" som undertecknades mellan Vatikanen och det tyska riket den 20 juli 1933 skulle skydda dem från förtryck, men detta genomfördes ändå. Ett antal individer skulle gå med i motståndet och många av dem skulle mördas.

1. Dietrich Bonhoeffer, evangelisk och teologisk motståndskämpe Bonhoeffer (andra från höger), med medlemmar av en bekännande kyrka i Fäno, Danmark, augusti 1934. Rotraud Forberg, Bildarkiv från Preussens kulturarvsstiftelse.

2. Anti-kyrkopropaganda: Djävulen övertalar en katolsk präst med anti-nationellt socialistiska idéer. Karikatyr av Fips (Philipp Rupprecht), hämtad från "Stürmer", maj 1938. Bildarkiv Preussens kulturarvsstiftelse.

3.. En av de tidiga koncentrationslägren (Konzentrationslager), morgonappell i KZ Oranienburg, 1933. Tyska historiska museet.

4. Den politiska oppositionen skulle terroriseras av SA-slagskämpar. Missbruk av SA-motståndare, mars 1933. Bildarkiv Preussens kulturarvsstiftelse.

5. Koncentrationslägerhåkte för en Nobelprisvinnare. Pacifisten och förläggaren Carl von Ossietzky i CC Esterwegen. Bundesarchiv Koblenz.

6. Arrestering på grund av en förbjuden sång. Ett brev från statspolisen i Braunschweig till den hemliga statspolisen, paragraf II A 4, 7 september 1938. Bundesarchiv Berlin.

7. Razzia i en arbetarklassdel av staden. SS "Straffexpedition" i arbetarkvarteret Bilk i Düsseldorf, 1933.
Bildarkiv Preussens kulturarvsstiftelse.
8. Kommunisterna inne i en tortyrkammare av SA. Arrestering av kommunister av SA i Berlin, 6 mars 1933, dagen för riksdagsvalet.
Bundesarchiv Koblenz.
9. Politisk skrämsel 1933: "Bara en åsna skickas till ett koncentrationsläger". Åsna bakom ett taggtrådsstängsel på Kassel Opera Square, 1933. Carl Eberth,
Bildarkiv från Preussens kulturarvsstiftelse.

Tavla 78 | Kvinnor i "Folksgemenskapen"

Det nationalsocialistiska Tyskland var en manligt dominerad samhälle. Alla ledande positioner inom stat och parti intogs av män. Hitler presenterade redan sin syn på könen i sin bok "Mein Kampf" och gick in på detaljer om deras individuella roller. Enligt Hitler tror folkstaten att "den mänskliga idealen... definieras i sin förkroppsligande av manlig kraft och kvinnans roll är att föda män." Uppfostran av unga pojkar skulle vara militärt orienterad från så ung ålder som möjligt. Flickor var menade att förberedas för den framtida rollen som mödrar. Idealiseringen av "arisk" moderskap, som också sågs som en plikt gentemot "Folksgemenskapen", firades öppet 1934 i form av en nationalsocialistisk helgdag som årligen firar Mors dag. Från och med 1938 skulle "Äreskorset för tyska mödrar" tilldelas. Efter NS-maktövertagandet skulle regimen genomföra olika åtgärder inom ramen för raspolitiken. Lagen om "Preventivmedel mot ärftliga sjukdomar", som tillät tvångssterilisering av "rasminoriteter", genomfördes i juli 1933. Drastiska restriktioner mot "friska ariska kvinnor" som ville göra abort skulle genomföras. Konceptet av äktenskap uppmuntrades. Äktenskap skulle ekonomiskt stödjas genom ett "äktenskapslån". Detta skedde i form av en äktenskapskupong som kunde vara upp till 1000 RM. För varje barn skulle äktenskapslånet minskas med 25%. Efter fyra barn skulle lånet annulleras. "Äktenskapslånet" var ett ekonomiskt instrument. Man förväntade sig att en kvinna skulle avstå från sitt jobb för att fokusera på sin familj. Dock skulle redan 1937 lagen ändras så att kvinnor fortfarande skulle få sina lån trots att de var tvungna att arbeta. Detta berodde på bristen på arbetskraft, särskilt inom vapenindustrin. År 1939 skulle skattelagen ändras så att gifta par som inte hade barn inom en femårsperiod skulle degraderas till en lägre skatteklass. NS-idealet om kvinnan som var kapabel att föda barn skulle bli föråldrat med början av kriget och från och med 1939 kunde det inte längre upprätthållas. Hon skulle behöva försumma familjeplikter på grund av det mycket behövda stödet inom vapen- och rustningsindustrin. Vid 1939 tvingades kvinnor att arbeta, och det blev till slut obligatoriskt. En känsla av individualitet bland kvinnor var knappast närvarande. Den "ideala bilden" av den tyska kvinnan som inte bar smink, inte rökte och alltid bar sin traditionella klädsel var inte kompatibel med verkligheten. Modestilen och presentationen skulle orientera sig mot internationell standard. Kriget ledde till brist på material. Gamla kläder skulle omgestaltas; förslag till modifiering skulle propageras i kvinnomagasinet "Women's Watch". Restprodukter skulle omvandlas, och till och med skor skulle till slut behöva göras hemma. I

princip bör noteras att "social jämlikhet" mellan privat och offentligt liv, som propagerades av regimen, inte fann fotfäste inom mode. Den "enkla kvinnan och hennes hushåll" skulle vara drastiskt annorlunda jämfört med presentationen av en "Social Lady".

1. Propagandaposter. "Ökad" födelsetakt under de första sex åren av "Tredje riket", 1939.
Federal Archive Berlin
2. Förberedelsekurs för blivande mödrar, organiserad av Riksmödraservicen, 1935.
German Historical Museum
3. Kampanj mot spädbarnsdödlighet i Tyskland.
Ernst Hilgenfeldt, Nationella socialistiska välfärdsprestationer, 1937.
4. Kvinnogrupper som arbetar för regimen propagandamaterial.
Utbildningsfilmuthyrning
Landesbildstelle Berlin
5. Goebbels med sin fru Magda och skådespelerskan Birgitte Horney under en mottagning för "Hantverksrepresentanter" på Charlottenburgs slott i Berlin, 31 maj 1938.
German Historical Museum
6. Rikets barnbiljett, 1939.
Federal Archive Koblenz
7. Återhämtningsshem för NSV-hjälporganisationen "Mamma och barn", 1944.
Federal Archive Koblenz
8. Rikets klädkort som infördes 1939. Det var en referensticket för inköp av textilier och skulle gälla i ett år. Judar fick inte klädkort.
Federal Archive Koblenz
9. Förslag om hur man lagat kläder.
Kvinnans ur, 1940

10. En handbok för tillverkning av sommarskor.
Kvinnans ur, 1943
11. Den nya festklänningen för arbetsledaren, 12 februari 1938.
German Historical Museum Berlin
12. Propagandaposter; en vädjan till kvinnor att ersätta män i arbete som kämpar vid fronten, 1944.
German Historical Museum Berlin
13. Under de sista åren av kriget användes kvinnor inte bara inom rustningsindustrin utan också inom militära uppdrag, 1944.
Federal Archive Berlin
14. Titelsidan för tidningen "Bekämpa faran". Ett lugnt familjeliv.
Federal Archive Berlin
15. När kriget fortskred skulle fler kvinnor tvingas utföra de tunga arbeten som männen som kämpade vid fronten hade.
Arbeitertum, 1943
16. Propagandaposter som regimen ville använda för att rekrytera kvinnor till flygvapnet.
Federal Archive Koblenz
17. Ungdomar från ungdomsstödgruppen av NS kvinnoförbund skulle ersätta kvinnliga arbetare under deras semester. Bild dokument hämtade från "Våra kvinnors och mödrars krigsinsats", 1941.
Federal Archive Berlin

z1 Ett tal av Hitler som hölls den 4 september 1940 i Berlin, under öppnandet av vinterhjälpen 1940/41 Vi vill nu hedra den tyska kvinnan, de miljontals tyska kvinnor och flickor som nu måste ersätta sina män och arbeta i städerna och landsbygden. De måste se till att det finns bröd och smör för att föda oss och å andra sidan att soldaten har vapen och ammunition. "Den stora tyska frihetskampen", Tal av Adolf Hitler, av Philipp Bouhler, 1943

z2 10 Principer för NSDAP:s raspolitik om valet av make:

1. Kom ihåg att du är tysk!
2. Du måste hålla kropp och själ rena!
3. Håll din kropp frisk!
4. Om du är frisk, bör du inte förbli ogift!
5. Gift dig endast av kärlek!
6. Som tysk bör du endast välja en make med liknande eller samma blod!
7. När du väljer din make, fråga om hans förfäder!

8. Hälsa är ett krav för yttre skönhet!

9. För ditt äktenskap måste du söka efter en kamrat, inte en lekkamrat!

10. Du bör önska många barn! Hans Peter Bleuel, Das saubere Reich
(Det rena riket), 1972